

Motion till riksdagen 2018/19:2816

av **Beatrice Ask m.fl. (M)**

Ett starkt försvar för att säkra Sverige

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om 2 procent av BNP i försvarsanslag och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fokus på att färdigställa beslutad krigsorganisation och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka arméstridskrafterna och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka marinstridskrafterna och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka flygstridskrafterna och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka den militära cyberförmågan och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Sveriges underrättelseförmåga och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hemvärnet och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om försvarets personalförsörjning och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om försvarets materiel- och logistikförsörjning och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om försvarsindustrin och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om forskning och utveckling och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om organisation och ledning och tillkännager detta för regeringen.

2 procent av BNP i försvarsutgifter

Oron i Sveriges närområde och i omvärlden påverkar i allra högsta grad vårt land. Vi står inför stora utmaningar. Få uppgifter är så centrala som förmågan att försvara landet mot angrepp utifrån. Den uppgiften måste tas på största allvar. För att möta ett oroligt omvärldsläge behöver Sveriges försvarsförmåga stärkas och det kommer kräva ökade försvarsutgifter.

Den senaste tiden har flera länder, i främst Nordeuropa, insett faran och åtagit sig att höja sina försvarsutgifter och vissa länder har redan uppnått tvåprocentsmålet. Tyskland och Norge ökar sina satsningar och strävar mot målet. Estland och Polen har redan uppnått tvåprocentsmålet och Lettland och Litauen kommer att uppnå det inom en snar framtid.

Oavsett om Sverige skulle bli medlem av Nato eller inte kommer mer resurser att behöva tillföras försvaret. Snarast förhåller det sig så att en fortsatt militär alliansfrihet kommer att kräva mer resurser än vid ett svenskt Natomedlemskap.

Det försämrade säkerhetsläget kräver mer resurser – det är en politik som är rätt i sak och en diskussion som inte kan undvikas. Försvarsmakten konstaterar dessutom att med den nuvarande anslagsutvecklingen kommer den svenska förmågan att sjunka relativt de satsningar som görs i närområdet, och specifikt i Ryssland. Utvecklingen accentueras efter 2020.

Förmågan att försvara Sverige måste säkerställas. Sveriges försvarsutgifter ska därför närma sig två procent av BNP. Ambitionen är att göra detta under en tioårsperiod. Detta för att kunna möta det försämrade säkerhetsläget och även för att kunna uppfylla åtaganden som framtida medlem i Nato. Tillväxten sker stegvis och med hänsyn till det säkerhetspolitiska läget och det ekonomiska läget. Svårigheterna i detta ska inte underskattas. Resurserna för att klara redan beslutade åtgärder räcker inte till.

Hela Sverige ska kunna försvaras och alla stridskrafter stärkas. Särskilt viktigt kommer försvaret av Östersjön, och framför allt Gotland, att vara. Utöver Östersjön är exempelvis ökad försvarsförmåga runt Göteborg särskilt prioriterad.

Att bygga ut Sveriges försvarsförmåga kommer att kräva god kostnadskontroll, spårbarhet och uppföljning för att garantera att de extra resurserna också ger effekt. Vi vill därför se en ordnad process med tydliga kontrollstationer som tar hänsyn till behovet av att stärka försvaret men också den ekonomiska utvecklingen. De ytterligare resurser som satsas måste ge kontinuerligt ökande försvarsförmåga och det måste ske ett fortsatt effektiviserat resursutnyttjande inom Försvarsmakten.

Fokus på att färdigställa beslutad organisation

Fokus i den svenska försvarspolitik har de senaste åren varit allt för kortsiktigt. Försvarsmakten har inte kunnat uppfylla målen för försvarsbesluten och har med korta intervall fått återkomma till politiken med nya äskanden om mer resurser. Återkommande omprioriterande samt lappandet och lagandet inverkar negativt på försvarets möjligheter att utveckla operativ förmåga både på kort och på lång sikt. Att lösa detta kommer att kräva såväl ett större politiskt ansvarstagande och långsiktighet, men även en bättre struktur och organisation med god ekonomisk kontroll.

Målet är att stärka den svenska försvarsförmågan och den operativa kapaciteten. I den ingår ökade volymer av tillgängliga, fullt utrustade, bemannade och utbildade

förband som är tillgängliga. För detta krävs ökade ekonomiska resurser men också bättre och mer transparenta materielanskaffningsprocesser, mer fokus på stridande och lörliga förband samt hårdare koll på ekonomin och uppfyllnad av målen.

Försvarmaktens förmåga att kunna attrahera kompetent personal försämras och nödvändiga långsiktiga beslut om materielanskaffningar skjuts på framtiden. Vi har sett detta när det gäller svårigheten att fylla upp krigsorganisationen och ett ständigt större materielunderskott, som skjuts på framtiden. Nu har en punkt nåtts där situationen inte längre är hållbar. Den historiska skulden måste regleras för att kunna skapa långsiktighet och framtidsfokus.

I Försvarmaktens budgetunderlag för 2019 äskar myndigheten sammanlagt 18 miljarder extra fram till 2021 att kunna genomföra det innevarande försvarsbeslutet och för att försvarets förmåga inte ska sjunka relativt omvärlden. Försvarmakten har redan gjort ett antal omprioriteringar och reduceringar för att hålla den ekonomiska ramen och lyfter fram bland annat minskad köpkraft och ökade kostnader för vidmakthållande som orsaker för behovet av mer resurser.

Moderaterna anser att Försvarmakten måste få de resurser som man behöver för att genomföra ambitionen i försvarsbeslutet från 2015. Vi tar höjd för detta i vår budget. Huvudfokus för försvaret måste nu ligga på att faktiskt genomföra försvarsbeslutet från 2015 och Försvarmaktsorganisation 2016 för att skapa lugn och långsiktighet i det svenska försvaret. Vissa kompletteringar när det gäller logistik och ledning måste också genomföras för att göra organisationen krigsduglig. Parallellt med detta ska planering för ökad förmåga efter 2020 påbörjas.

Stärk arméstridskrafterna

Arméstridskrafterna används för en rad olika ändamål där grunden är att försvara mot väpnat angrepp. Det kan röra sig om allt från försvar mot större angrepp mot vårt territorium till att i ett gråzonsläge skydda samhällsviktig verksamhet. Arméstridskrafterna utgör den numerärt största delen av Försvarmakten och innehåller även en större del tidvis anställd personal, och i framtiden pliktpersonal, än flygvapnet och marinen.

Det finns idag stora behov som måste åtgärdas inom denna försvarsgren. Ett centralt fokus i den försvarsöverenskommelse som träffades 2017 var att stärka krigsdugligheten i de två armébrigaderna. Det handlar såväl om att tillföra mängdmateriel och standardfordon som att öka övningsverksamheten och förmågan att snabbt kunna mobilisera vid behov.

Utifrån Moderaternas fokus på att färdigställa den beslutade organisationen så bör uppfyllnad och krigsduglighet av de befintliga brigaderna vara prioriterat innan nya förband adderas. Den av Moderaterna föreslagna inventeringen och förbättringen vad gäller försörjningen av mängdmateriel kommer också vara en viktig del i att säkra förmågan hos arméstridskrafterna här och nu.

Kärnan i arméstridskrafterna ska mot 2025 utgöras av tre mekaniserade brigader. Vi vill därför se att en tredje armébrigad upprättas i Skåne, vid sidan av de två i Norrland och Skaraborg. En utökning med en tredje brigad kommer innebära en betydande ökning av arméns förmåga att kunna verka i flera riktningar. Att den svenska markstridsförmågan förstärks är av stor vikt för att höja den krigsavhållande förmågan i det

svenska försvaret. Införande av den tredje armébrigaden bör påbörjas under nästa inriktningsperiod.

Det pågående renoveringsprogrammet för arméns stridsvagnar och stridsfordon bör i enlighet med förslaget i materielutredningen (Försvarens långsiktiga materielbehov, SOU 2018:7) utökas till att inkludera samtliga fordon samt att även ökad förmåga när det gäller eldkraft och skydd läggs till. Detta bör inledas under nästa mandatperiod för att kunna säkra att de mekaniserade brigaderna har tillgång till relevant utrustning.

Stridsgrupp Gotland bör på sikt utökas och försvaret av huvudstaden och Mälardalen stärks genom att upprätta en lätt mekaniserad brigad. Möjligheten till att öka utbildningsnumreringen i Arméns jägarförband i Arvidsjaur och i Karlsborg är prioriterad. Jägarförbanden har en hög beredskap och förmåga och är därför mycket användbara i ett modernt konfliktscenario med ett snabbt förlopp. På sikt bör ett stärkt försvar i södra Norrland beaktas.

Ett tillräckligt antal lednings-, logistik- och ingenjörsförband måste säkerställas. Förmågan att både kunna ge och ta emot hjälp utifrån i händelse av en konflikt är beroende av att det finns en fungerande och välövad logistikkedja. Överhuvudtaget är rörlighet en viktig faktor för att markförbanden ska kunna lösa sina uppgifter. Här spelar transportflyget och helikoptrarna en viktig roll. I relativ närtid finns ett behov att ta beslut om framtiden för transportflyget.

Tillgång till attackhelikoptrar är en förmåga som Försvarens saknar idag. Effekten av att ha den förmågan var något som uppmärksammades under den stora multinationella övningen Aurora under hösten 2017. Ett eventuellt framtida behov av attackhelikoptrar samt hur arméförbanden kan utveckla sitt användande av drönare är något som måste ses över.

För att stärka förmågan till indirekt eld så vill Moderaterna bland annat att Försvarens även anskaffar de 12 artilleripjäserna av typen Archer som för närvarande ska gå på export. Vi vill därmed se att samtliga 48 pjäser som utvecklats tillsammans med Norge nu anskaffas och förbandssätts av den svenska försvarens i närtid.

Erfarenheterna från striderna i Ukraina visar att förmågan till indirekt eld har haft en stor påverkan på utgången av striderna. Med tanke på detta så bör artilleriet efter 2025 utvidgas numerärt med pjäser av mindre komplexitet än Archersystemet. På sikt så bör även materielutredningens förslag om anskaffning av långskjutande raketartilleri beaktas.

Den beslutade anskaffningen av ett nytt medelräckviddigt luftvärn för att ersätta det gamla systemet Hawk som faller för åldersstrecket är helt nödvändigt för att stärka Sveriges möjligheter att försvara mot ballistiska robotar, kryssningsrobotar och flygstridskrafter.

För att komplettera det nya medelräckviddiga luftvärnet bör antalet förband med övriga luftvärnssystem på sikt ökas samt att det fortsatt funktionella systemet Robot 70 används av såväl armén som hemvärnet.

En utökad organisation kommer i framtiden att innebära att nya utbildningsförband kommer att etableras. Var, när och hur blir en fråga för kommande år. För oss är det viktiga nu att delta i uppbyggande av förmåga och inte i löften om kommande nya förbandsorter.

Stärk marinstridskrafterna

Marinen står inför omfattande utmaningar de kommande åren. Den militära hotnivån har ökat i Östersjöregionen de senaste åren. Östersjön är återkommande skådeplats för stora marinövningar. Under den senaste tiden så har Ryssland genomfört stora övningar i Östersjön och sommaren 2017 deltog även Kina i en gemensam övning med Ryssland.

De marina stridskrafterna ska användas för försvar mot väpnat angrepp, hävdande av vår territoriella integritet och bidra till att säkra handelsflöden. Men samtidigt så måste gräzonsproblematiken hanteras.

Fokus för den svenska marinen ligger främst på Östersjön. En viktig aspekt av den marina förmågan i Östersjön är den gemensamma svensk-finska marina styrkan, Swedish Finnish Naval Task Group, som håller på att byggas upp

Framgent behöver även försvaret på västkusten utvecklas för att stärka flödessäkerheten. Detta inte minst mot bakgrund av att Göteborg är Skandinavians största hamn och central för både export och import. Inte bara Sverige är beroende av Göteborgs hamn, utan även Norge och Finland.

Det behövs omfattande satsningar på marinen under de kommande åren. Både utifrån behovet att stärka den svenska förmågan, men även utifrån att många av de relativt få fartyg som marinen besitter idag kommer att falla för åldersstreck eller kommer att behöva halvtidsmodifieras under 2020-talet.

När det gäller marinen lyfter materielutredningen fram tre observationer om tillståndet inom marinstridskrafterna och som bör utgöra grunden för framtida prioriteringar:

- Ett flertal olika fartygstyper har en hög ålder och bör av tekniska och operativa skäl omsättas efter 2025.
- Amfibiesystemet har relativt tekniskt ålderstigen materiel och har dessutom behov av förbättringar bl.a. vad avser bekämpningssystem, luftvärn och förmåga till maskering.
- Samtliga fartyg, inklusive Visbykorvetterna, saknar robotluftvärn vilket tillåter en angripare att från medelhög höjd ohotad göra vapeninsatser mot fartygen.

Utöver de saker som nämns ovan vill Moderaterna peka på behovet av att på sikt addera ytterligare ubåtar. Det skulle stärka försvarets förmåga till sjöstrid, kunna förhindra eventuella motståndare att få tillträde till svenskt territorium och är en strategisk resurs. Ubåtarna fyller även en viktig funktion för underrättelseinhämtning. I nästa försvarsbeslutsperiod bör ubåten Halland halvtidsmodifieras för att därmed utöka antalet operativa ubåtar till fem stycken.

På sikt, i ett andra steg, bör anskaffning av ytterligare två ubåtar påbörjas. Möjligheten att dessa nya ubåtar ska kunna bära kryssningsrobotar, så som framförts i Försvarsmaktens perspektivstudie, och därmed öka förmågan till långräckviddig bekämpning är något som bör undersökas. Frågan om kryssningsrobotar, och när de är lämpliga att användas, är dock komplex och måste genomlysas noggrant i ett större militärstrategiskt perspektiv.

Nuvarande sju korvetter ska bibehållas under nästa försvarsbeslutsperiod genom att nödvändiga modifieringar och förlängningar genomförs. På sikt ser Moderaterna även att antalet fartyg i marinen kan utökas.

Anskaffning av nästa generations ytstridsfartyg är en fråga som kommer att behöva förberedas i närtid. Finland ligger något före i den processen och är nu på väg att

beställa nya fartyg. Sverige bör se över möjligheten att ansluta till den finska anskaffningen för leverans under försvarsbeslutsperioden 2025–2030.

I anskaffningen bör behovet av luftvärn och skydd mot anti-access-vapen till nästa generations korvetter vara prioriterat. För Visbykorvetterna bör målsättningen vara att addera luftvärn under nästa period 2020–2025 i samband med halvtidsmodifieringen av korvetterna.

Behovet av att utöka amfibieförbanden är något som Försvarsmakten pekar på i sin perspektivstudie. Den förstärkningen bör ske under nästa försvarsbeslutsperiod och främst komma försvaret av västkusten till del i form av att en egen amfibiebataljon skapas där.

Framgent måste förmågan att hantera asymmetriska hot i form av obemannade undervattensfarkoster, motmedel mot svärmangrepp och elektronisk krigföring öka.

Slutligen behövs åtgärder för att bidra till att öka den svenska flödessäkerheten. Det handlar bland annat om att stärka hemvärnet för att förbättra skyddet av baser och hamnar och förstärkt förmåga till minröjning. Det är dock viktigt att konstatera att vid en större konflikt så kommer möjligheten till att upprätthålla ett större flöde av varor via sjövägen vara begränsade.

Stärk flygstridskrafterna

Sveriges luftförsvarsförmåga är ett system av system, som måste vara i balans för att kunna fungera optimalt. Det handlar om såväl stridsflygsystemet Jas Gripen, sensorer som luftvärn och telekrig. Dessutom spelar faktorer som en fungerande logistikkedja och möjligheten att kunna sprida stridskrafterna på flera baser en viktig roll.

I det försämrade omvärldsläget i Östersjöregionen är luftförsvaret viktigt för vår förmåga att i händelse av kris och krig hävda vårt territorium.

Frågan om antalet stridsflygplan i den framtida krigsorganisationen har med all rätt legat högt på agendan. När beslut togs 2012 om att Sverige skulle anskaffa nästa generations Jas Gripen var Försvarsmaktens bedömning att försvaret skulle behöva 60–80 nya Jas Gripen E. Beslutet blev sedermera att 60 stycken Jas Gripen skulle beställas. Försvarsberedningen 2014 pekade på att ytterligare 10 skulle behövas, men hittills har inget beslut om exakt antal tagits.

Sedan bedömningen 2012 har omvärldsläget kraftigt försämrats och det är nu ett större militärt fokus på Östersjöregionen från rysk sida. Mycket av det underlag som användes var dessutom av äldre datum än 2012. Konflikten i Ukraina har varit en vattendelare. Dessutom sker en omfattande teknikutveckling på flygsidan, inte minst gäller det obemannade luftfarkoster, så kallade drönare. Det föreligger därför ett tydligt behov av att uppdatera analysen av stridsflygsystemet.

Många bedömare har pekat på att flygvapnet bör behålla ett antal av dagens Jas Gripen C/D längre än vad som var tänkt för att kunna hålla uppe numerären och för att införandet av den nya E-versionen ska gå smidigare. I materielutredningen föreslås bland annat att medel ska tillföras för att 70 stycken Jas Gripen C/D ska kunna behållas fram till år 2030.

Moderaterna anser att försvaret bör behålla ett antal Jas Gripen C/D för att överbrygga införandet av den nya E-versionen och att målet bör vara att flygvapnet initialt ska förfoga över sammanlagt ca 80 operativa Jas Gripen E när versionen är fullt ut

införd. Det är även intressant att se över behovet av en tvåsitsig version av Jas Gripen E. Dels för utbildningssyfte, men dels också som operatör för telekrig.

För att kunna fullt uppfylla de sex beslutade stridsdivisionerna så måste åtminstone 30 Jas Gripen C/D behållas för att komplettera de beslutade 60 stycken Jas Gripen E. Ska antalet divisioner upp till åtta stycken så bör antalet C/D som behålls snarast uppgå till 60 stycken. Med hänsyn till de ekonomiska ramarna så kan C/D-versionen fasas ut och ersättas av E-versionen när denna blir operativ.

Samtidigt är det en komplex fråga där ett flertal faktorer måste tas hänsyn till – till exempel hur förekomsten av andra system som sensorer och luftvärn påverkar behovet av stridsflygplan och vilken bedömning som görs av den framtida teknikutvecklingen.

Obemannade system som till exempel drönare kommer att bli ett allt viktigare inslag i Försvarmakten när det gäller alla försvarsgrenar. Det gäller såväl attackdrönare som drönare som används för att inhämta underrättelser.

Med anledning av ovanstående vill Moderaterna se en ny samlad bedömning av Försvarmakten av hur många nya Jas Gripen E som behövs och i vilket tidsspann de bör införas.

På en övergripande nivå så kommer studie- och forskningsverksamheten behöva förstärkas framgent inom flygområdet. Detta för att kunna göra relevanta bedömningar av teknikutvecklingens hot och möjligheter och för att avgöra viktiga vägval när det gäller olika system som ska anskaffas och integreras tillsammans med redan befintliga system.

En utökning av krigsorganisationen från sex till åtta stridsflygdivisioner bör på sikt innebära att ytterligare ett utbildningsförband upprättas, vilket då skulle bli Sveriges fjärde flygflottilj. Detta förband skulle kunna placeras i Uppsala där det finns existerande infrastruktur. Det skulle även stärka försvaret av huvudstaden.

Stärk den militära cyberförmågan

Sverige måste ha ett trovärdigt cyberförsvar inklusive en aktiv cyberförmåga. Det gör att nationella strategier för cybersäkerhet kontinuerligt tas fram och utvecklas. Den aktiva cyberförmågan kräver också att det tas fram ett förhållningssätt för hur, var och när den i så fall ska användas. Behovet av en svensk cyberdoktrin är tydlig.

När nationella strategier för cybersäkerhet tas fram är det viktigt att de utgår ifrån tydliga analyser om vad som är skyddsvärt och fokus på kraftfulla insatser där de gör mest nytta, snarare än analyser som utgår från den senaste krisen och insatser som ska åtgärda alla hot oavsett storlek. Om Sverige ska ha en trovärdig nationell säkerhetsstrategi kommer cybersäkerhet utgöra en mycket viktig beståndsdel i denna. Därför blir också behovet av en tydlig strategi som utgår från vad som är skyddsvärda svenska intressen central.

Intressanta exempel på arbete med cybersäkerhet finns i bland annat Estland där även Natos Center of Excellence för cybersäkerhet ligger. I Estland arbetar man dessutom brett i samhället med cybersäkerhetsfrågor där representanter för både Försvarmakten, myndigheter och näringsliv samverkar tätt. I denna samverkan ingår också ett nätverk av frivilliga experter som arbetar med frågan. Detta exempel bör också kunna vara en modell som kan användas i Sverige, särskilt mot bakgrund av den höga kompetens som finns i it-sektorn i Sverige.

Tyskland har nyligen beslutat att upprätta ett militärt cyberkommando som ska utvecklas till en helt egen försvarsgren i förlängningen. Möjligheten att även Försvarsmakten i Sverige kan etablera ett cybercentrum med operativ förmåga bör utredas. Cyberarenan kommer bli allt viktigare i framtiden och Sverige måste ligga i framkant för att såväl kunna freda försvarsmaktens system från angrepp som att ha en god aktiv cyberförmåga.

Det finns en stor potential att utnyttja de som i dag är tidvis tjänstgörande soldater när det gäller cybersäkerhet. Detta sker redan i viss utsträckning genom samarbeten mellan större it-företag och försvaret där de anställda delar sin tid mellan de två arbetsgivarna. Dessa samarbeten bör utvidgas och i förlängningen leda till upprättandet av cyberförband som står under cybercentrumets befäl.

Möjligheten att knyta upp civil it-kompetens genom motsvarande hemvärnsavtal och via frivilliga försvarsorganisationer bör också undersökas. I förlängningen skulle detta kunna leda till etablerandet av digitala hemvärnsförband och en frivillig försvarsorganisation med koppling till cyberförmågan.

När nu värnplikten återinförs är det rimligt att den i delar uppdateras och utnyttjas för att möta också den moderna hotbilden. Mönstringen bör kunna användas för att identifiera fallenhet och intresse för frågor kopplat till informations- och cybersäkerhet eller it generellt. En tänkbar vidareutveckling är en uppföljande befattningsutbildning med fokus på teknisk cybersäkerhet som blir grundläggande för fortsatt arbete inom försvaret.

Uppdragsutbildningar likt detta är ingen ny företeelse inom försvaret. Tolkskolan är den tydligaste parallellen där Försvarsmakten idag söker människor med ett ”utpräglat intresse och fallenhet för språk, kommunikation och interkulturella möten”. Efter avslutad grundläggande militärutbildning (GMU) kan utbildning till specialistofficer/militärtolk sökas.

Sveriges underrättelseförmåga

Underrättelsemyndigheterna får en allt viktigare och mer omfattande roll. Försvarets radioanstalt (FRA), Säkerhetspolisen (Säpo) och den militära underrättelsetjänsten (Must) får i takt med detta fler och mer komplexa uppdrag. Det handlar om allt från att övervaka den ökade militära övningsverksamheten i närområdet och bemöta industri-spionage mot svenska företag till att utveckla cybersäkerheten.

Den svenska underrättelseverksamheten är också något som ger Sverige möjligheter att stärka vårt säkerhetspolitiska inflytande. Vår goda tillgång till underrättelser och särskilt vår kunskap om Ryssland gör Sverige till en uppskattad samarbetspartner.

Underrättelsemyndigheterna har också fått ökade resurser de senaste åren för att kunna utveckla sina verksamheter. Som läget ser ut idag så kommer omfattningen av underrättelsemyndigheternas verksamhet att ytterligare utvidgas. En viktig uppgift är till exempel att kunna göra säkerhetsbedömningar av såväl utländska investeringar som vid utkontraktering av samhällsviktig verksamhet. Därför är det viktigt att de har en tillräcklig kritisk massa när det gäller kompetens för att kunna utföra sina uppgifter.

Det är centralt att underrättelsemyndigheterna fungerar effektivt och att informationsdelningen dem sinsemellan fungerar. Generellt kan flera länder vittna om att man haft information eller uppgifter i sina system, men antingen saknades förmågan att

knyta ihop dem eller så nådde inte viktig information fram till rätt nivå eller rätt beslutsfattare.

Därför bör det tas ett helhetsgrepp för att undersöka hur vi ytterligare kan stärka underrättelseförmågan i Sverige. Det handlar bland annat om att se på om dagens myndighetsstruktur är optimal för bästa effekt, hur samverkan mellan militära och civila resurser kan bli bättre, hur samverkan med andra nationer ser ut och hur man säkerställer att rätt information inklusive analys når rätt beslutsnivå i tid. Samtidigt bör ett rättssäkert skydd för personlig integritet fortsatt beaktas.

En uppgift som kommer att öka de kommande åren är säkerhetskyddsanalyser för att bedöma vad som är skyddsvårt i en verksamhet och hur det kan skyddas. Inte minst har denna fråga aktualiserats i spåren av säkerhetshaveriet på Transportstyrelsen. Frågan har lyfts att det kan behövas en särskild säkerhetskyddsmyndighet som har säkerhetskyddsfrågorna som huvuduppgift. I sammanhanget är det även viktigt att analysera tillsynsmyndigheternas ansvar, organisation och resurstilldelning.

Hemvärnet

Hemvärnet utgör idag personellt drygt 40 procent av Försvarmakten och har de senaste åren genomgått en positiv utveckling mot en vassare organisation. Det är också en mycket kostnadseffektiv del av Försvarmakten som skapar en värdefull folkförankring. Förbanden är mer välövade och modern utrustning har tillförts hemvärnet. I takt med att säkerhetsläget har försämrats i Sveriges närområde har också försvaret av det egna territoriet blivit allt viktigare. För detta är hemvärnet en central aktör.

Det finns en stor potential att ytterligare stärka hemvärnet och på så sätt även stärka försvaret av Sverige. Vi vill därför att hemvärnet ska vara en egen försvarsgren. Det skulle ge organisationen en större autonomi inom Försvarmakten och bättre möjligheter att utvecklas. Med den nya decentraliserade ledningsstrukturen är det också viktigt att tydliggöra hemvärnets centrala roll genom att synliggöra den som egen försvarsgren. Det faktum att hemvärnet styrs av ett annat regelverk än den övriga försvarmakten understryker det behovet. Inte minst skulle hemvärnet kunna fylla en viktig roll för att skydda samhällsviktig infrastruktur.

Att göra hemvärnet till en egen försvarsgren kräver dock att frågan om vilken autonomi och roll som hemvärnet ska ha i en krigssituation klargörs. Ett alternativ är att i händelse av krig underställa hemvärnschefen arméchefen och att låta hemvärnschefen få huvuduppgiften att leda den markterritoriella verksamheten i de bakre områdena.

Hemvärnets uppgifter i krig bör dessutom inte begränsas till att skydda och bevaka, utan i hemvärnsförbandens instruktion ska det även vid väpnat angrepp ingå att kunna försvara och förstöra.

Numerären i hemvärnet bör utökas. Det skulle stärka försvaret av det svenska territoriet betydligt med fler lokala förband som inom timmar kan vara på plats vid en kris. Under nästa inriktningsperiod bör hemvärnet fylla upp de 25 000 befattningar som redan finns. I dag är drygt 21 000 av dessa uppfyllda. På sikt ska målet vara att hemvärnet ska nå 30 000 soldater.

Det finns även ett flertal saker som bör övervägas för att ge hemvärnet mer kvalificerade uppgifter och modern materiel. Sedan 2014 har hemvärnet tilldelats granatkastare, något som ger förmåga till indirekt eld. Detta som ett resultat av försvars-

uppgörelsen 2015. Forsvarsberedningen har även tidigare föreslagit att hemvärnet skulle kunna utbildas och utrustas med luftvärn av typen Robot 70. Utöver luftvärn finns även förslag på att hemvärnet skulle kunna bistå med att lägga reservbroar.

Från Moderaternas sida skulle vi nu även vilja lyfta möjligheten att även utnyttja robotsystemen 55 och 56, vilka fortfarande finns i svenska militära förråd. På sikt skulle de flesta hemvärnsbataljoner kunna tillföras pansarvärnsförmåga genom att använda de system som redan finns hos försvaret.

Hemvärnet torde också vara relevant inom skydd av digital infrastruktur och att verka i cyberkrigssfären.

Den framtida personalförsörjningen av ett större hemvärn kommer att kräva åtgärder, särskilt i områden av Sverige med ett lågt demografiskt rekryteringsunderlag. Moderaterna vill därför införa den modell med lokalförsvarfsförband som föreslås i utredningen En robust personalförsörjning av det militära försvaret (SOU 2016:63). Personalförsörjningen till lokalförsvarfsförbanden ska ske genom direktrekrytering av dem som genomgått värnplikt.

Personalförsörjning

Forsvarsmaktens personalförsörjning är helt central för det svenska försvaret. Om Sverige ska kunna ha en god försvarsförmåga som kan hävda vårt lands suveränitet i tider av kris och krig så måste Forsvarsmakten kunna rekrytera och behålla kompetent personal. Att värnplikten har återaktiverats är bra och något Moderaterna stödjer, men åtgärden är ingen universallösning vilket den senaste tidens utveckling visar.

Värnplikten kommer dock vara en viktig faktor för att både fylla upp krigsorganisationen, men även för att stärka rekryteringskraften i och med att fler unga kvinnor och män genom mönstringen och genomförd värnplikt får en naturlig kontakt med Forsvarsmakten. Särskilt när det gäller att kunna stärka rekryteringen av den trånga sektorn av officerare, reservofficerare och gruppbefäl har värnplikten en viktig roll. Fler grundutbildade stärker också hemvärnet. Antalet värnpliktsutbildade bör på sikt gå mot 8000 per år.

För att kunna utbilda nya förband och kunna ha stående snabbt insatsberedda förband krävs anställd personal – officerare, soldater och sjömän. Därför kommer det fortsatt att vara viktigt att kunna rekrytera och behålla dessa. Fallerar detta kommer resultatet till exempel bli minskade utbildningskullar, uteblivna övningar och små möjligheter att genomföra internationella insatser – ytterst en minskad försvarsförmåga

De signaler som kommit från Forsvarsmakten i spåren av myndighetens resursbehov är att just de sakerna är på väg att hända. Personalen är en av de få mer ”flexibla” kostnadsposterna för försvaret och blir därför extra utsatt vid kortsiktiga behov att prioritera om resurser. Detta är mycket olyckligt och har en negativ påverkan på försvarets förmåga på både kort och lång sikt. Inte minst gäller det attraktiviteten i att ta anställning i försvaret.

Moderaterna anser att mer resurser måste läggas på personalen. Vi har vid flera tillfällen pekat på att det behövs ett helt paket av åtgärder för att förbättra situationen och säkerställa att Forsvarsmakten kan attrahera rätt personer.

Försvarsmakten bör införa fler incitament som faller ut efter en viss anställningstid. Det kan röra sig om ekonomiska premier, men även om incitament som premierar utbildning.

För att bredda rekryteringsbasen bör befattningskraven för uttag av värnpliktiga till den militära grundutbildningen ses över. Möjligheten bör ges att låta lämpliga personer utan behörighet antas, för att låta de som har ofullständiga betyg i de centrala ämnena läsa upp dessa vid en eventuell anställning. För att kunna nå ut till unga kvinnor och män i hela landet bör försvaret använda sig av mer flexibla lösningar som till exempel mobila rekryteringskontor.

Fler officerare behövs för att överhuvudtaget kunna utbilda tillräckliga volymer av nya soldater och sjömän. De senaste åren har vi sett stora avgångar som tillsammans med ett lågt inflöde till officersutbildningen gör att det finns stora utmaningar i officersförsörjningen. Försvarsmakten måste arbeta med att behålla nuvarande officerare längre och att locka nya officerare till myndigheten med bra förmånssystem.

Det är i dagsläget särskilt viktigt att prioritera de truppförande officerarna med tanke på de utbildningsbehov som finns. De officerarna ska också ha fokus på kärnverksamheten och inte ägna sin tid åt administration. I närtid så är det mer centralt att kunna rekrytera och behålla officerare än att kunna anställa fler kontinuerligt tjänstgörande soldater. Reservofficerare kommer också att utgöra en viktig kategori för att kunna utöka krigsorganisationen.

Moderaterna skulle även vilja peka på behovet att synkronisera lagstiftningen mellan reservofficerare och tidvis tjänstgörande gruppbefäl, sjömän och soldater (GSS/T). För reservofficerare finns idag ingen uttrycklig rätt till ledighet för tjänstgöring. Istället finns en svagare skrivning om att man inte får bli avskedad på grund av att man fullgör sina skyldigheter enligt 9 kap 1 § lag (1994:1809) om totalförsvarsplikt. GSS/T däremot har en uttrycklig rätt till ledighet för tjänstgöring. Samma rätt bör även utvidgas till reservofficerarna.

Slutligen måste veteranfrågan lyftas. De senaste åren så har den svenska veteranpolitiken tagit stora steg framåt, inte minst på grund av det helhetsgrepp som alliansregeringen tog i frågan. Det arbetet har utmynnat i att det nu finns ett bättre erkännande i samhället för de viktiga insatser som Sveriges veteraner har gjort, men även ett starkare uppföljningsansvar och funktioner dit veteraner kan vända sig för att få stöd.

Sverige behöver utveckla och förstärka veteranpolitiken. Ett veterancentrum med utökad verksamhet, bättre samverkan mellan försvarsmakt och näringsliv för att ta vara på veteranernas kompetens och mer resurser på de enskilda förbanden för veteran- och anhörigstöd bör beaktas.

Materiel och logistik

Betydelsen av goda principer för försvarets materielförsörjning kommer bli allt viktigare. Dels finns det fortfarande stora brister när det gäller tillgång på enklare materiel, den så kallade basplattan. Dels står försvaret inför omfattande anskaffningar av ett antal större system.

Trots satsningar på basplattan i försvarsuppgörelsen, där saker som ammunition, personlig utrustning och standardfordon ingår, finns fortfarande stora brister. Vad som

också är oroväckande är att kunskapen om exakt vad för materiel som finns, var den finns och status på den är bristfällig.

Utifrån Moderaternas fokus på att färdigställa den beslutade organisationen och behovet av att skapa operativ förmåga här och nu så måste denna problematik åtgärdas. I utredningen om Försvarsmaktens långsiktiga materielbehov understryks att behovs-, tillgångs- och differensredovisningen av materiel bör stärkas.

Därför anser vi att det bör tillsättas en utredning som gör en inventering av situationen när det gäller framför allt mängdmateriel och som ger förslag på hur behovs-, tillgångs- och differensredovisningen för materiel kan stärkas. Även ansvarsfördelningen när det gäller materieltillgången bör tydliggöras.

När det gäller materielförsörjningen i stort så har förändringar genomförts i närtid som syftar till att tydliggöra processen och stärka styrningen. Men, med tanke på de stora materielanskaffningar som står för dörren, till exempel ett nytt medelräckviddigt luftvärnssystem och nästa generations ytstridsfartyg, måste ytterligare förbättringar ske.

Flera av de stora upphandlingar som genomförts de senaste åren har varit bristfälliga, det gäller till exempel Visbykorvetterna och Helikopter 14. Ansvaret ligger såväl hos försvarsmyndigheterna som i det politiska systemet.

Vi måste dra relevanta lärdomar utifrån de misstag som begåtts och noggranna övervägningar måste göras när det gäller vilken materiel som ska köpas färdigutvecklad och vilken som ska egen- eller samutvecklas. Moderaterna vill därför se en särskild analys av upphandlingen av Helikopter 14 för att kunna identifiera brister i anskaffningskedjan.

Upphandlingskompetensen hos försvarsmyndigheterna måste stärkas, kvaliteten på underlagen förbättras, den långsiktiga förmågan att bedöma lämpligheten i olika materielalternativ ska bli bättre. Detta är några exempel på hur materielförsörjningen kan stärkas. På en generell nivå är det viktigt att stärka trepartssamverkan mellan Försvarsmakten, FMV och staten för att skapa en mer ensad process med kortare ledtider.

Överhuvudtaget finns det idag anledning att reflektera över hur FMV ska kunna kompetensförsörjas i framtiden. Idag finns det oroande tecken på att mycket av den specialkompetens som går förlorad vid uppsägningar och pensionsavgångar av fast personal nu ersätts av externa konsulter. Det är inte hållbart i längden med en sådan utveckling, utan myndigheten måste skapa en strategi för hur man ska kunna kompetensförsörjas i framtiden. Målsättningen bör vara att skapa större redundans och att det ska finnas bättre möjligheter för medarbetare att kompetensutvecklas och göra karriär inom myndigheten.

Det finns även ett behov att se över hur lagstiftningen för upphandling och upphandlingsprocessen i stort påverkar FMV:s verksamhet. Det kan till exempel handla om vilka överklagandemöjligheter som finns och behovet av en bättre samordnad process med en tydlig kravställning i början av olika materielprojekt. I utredningen om Försvarsmaktens långsiktiga materielbehov pekas bland annat på att FMV:s omkostnader har ökat kraftigt de senaste åren. Utredningen konstaterar också att i och med att Försvarsmakten är skyldig att anlita FMV vid upphandling av varor och tjänster så minskas trycket på myndigheten att effektivisera sin verksamhet.

Moderaterna vill göra en snabb översyn av vilka åtgärder som kan vidtas i närtid för att få ordning på ekonomisk styrning och effektivitet hos FMV. Flera utredningar har de senaste åren analyserat FMV:s verksamhet. Det är viktigt att ta vara på dessa i det arbetet.

Det handlar även på ett mer övergripande plan om hur försvarsmyndigheternas kostnader för materielanskaffningen ska bli mer förutsägbara. Idag finns det ett antal faktorer såsom möjligheten att valutasäkra materielaffärer och hur kompensationen för ökade kostnader fungerar. Möjligheten att skapa större förutsägbarhet när det gäller anskaffningen av materiel bör därför ses över.

En väl fungerande logistik är helt central för att försvaret ska kunna lösa sina uppgifter särskilt i tider av kris och krig. Försvarslogistiken inbegriper allt från service och reservdelar till att säkra tillgången på personlig utrustning och sjukvårdsmateriel.

De senaste åren har den svenska försvarslogistiken genomgått en stor förändring, vilken var resultatet av en bred politisk uppgörelse i riksdagen. Erfarenheterna hittills pekar dock på att det är svårt att uppnå de effektiviseringsvinster som uppställts. Dessutom finns det frågetecken om effektiviseringarna alltid görs utifrån ett helhetsperspektiv där man har Försvarsmaktens operativa förmåga i fokus.

I den materiel- och logistikutredning som presenterades i december 2016 föreslogs att Försvarsmakten ska ansvara för att driften, underhållet samt vidmakthållandet av myndighetens materiel och att därmed verksamhetsområdet förråd, service och verkstäder inom Försvarets materielverk förs över till Försvarsmakten fullt ut. Beslut om ett genomförande av utredningens förslag har fattats och förändringen håller på att genomföras.

Från Moderaternas sida ställer vi oss positiva till förändringen. Det är dock viktigt i det fortsatta arbetet med logistikförsörjningen att beakta de frågetecken som rests av centrala aktörer. Försvarsmakten hade motsvarande ansvar före logistikförändringen 2012 och det var brister i den dåvarande ordningen som gjorde att logistiken överfördes till FMV. Därför kommer utformningen av den nya organisationen vara central för att samma problem inte uppstår igen.

Försvarsindustri

Sverige har idag en livskraftig försvarsindustri som bidrar till att stärka Sveriges säkerhet och som utgör en viktig högteknologisk bransch i industrisverige. Cirka 30 000 människor är direkt sysselsatta i den svenska försvarsindustrin, och betydligt fler om man räknar in underleverantörerna. Vi har ett antal stora försvarsföretag som är exportberoende och som har förmåga att leverera helhetslösningar för hela vapenplattformar.

Framtidens försvarsindustri går i allt högre utsträckning mot att civil teknik integreras i militär teknik. Nya förmågor som cyberförsvar, rymdteknik, nanoteknik, självlärande och autonoma system kräver en mycket hög teknologisk nivå samtidigt som tekniken i existerande plattformar även blir mer avancerad. För att kunna leverera bra och konkurrenskraftiga produkter och tjänster kommer det vara avgörande att svensk försvarsindustri kan följa med i den utvecklingen.

Att Sverige har en stark försvarsindustri ligger i Sveriges intresse, främst mot bakgrund av att det stärker Sveriges försvarsförmåga men också för att det gynnar svensk ekonomi och innovationskraft. Det faktum att Sverige under de kommande åren satsar ökade medel på försvaret kommer att få positiva effekter även för försvarsindustrin genom ökade beställningar men kommer också generera positiva spin off-effekter på ekonomi och jobb i övriga näringslivet.

Staten ska inte subventionera industrin, men det finns ett antal områden där statens agerande är viktigt för att upprätthålla kompetensen i den svenska försvarsindustrin. Sverige ska som exportberoende land i internationella fora som EU verka för en transparent marknad där olika aktörer för marknadstillträde på samma villkor. Moderaterna vill också se att mer resurser används för försvarsforskning.

Exportstöd och främjande är ett annat viktigt verktyg som den svenska staten kan bidra med. Tyvärr avvecklade den rödgröna regeringen Försvarexportmyndigheten (FXM) som hade en betydande upparbetad kompetens på området. Denna verksamhet behöver återigen prioriteras upp. Om detta ska ske medelst en egen myndighet likt FXM eller om uppdraget istället ska läggas på existerande myndigheter bör ses över.

Andra viktiga åtgärder för att stärka exportstödet inkluderar bland annat tydligare en prioritering av Sveriges försvarspolitiska samverkansavtal, ytterligare resurser på försvarsdepartementet för materiel- och exportfrågor, att tydliggöra vad begreppet försvarsnytta (som är en förutsättning för export) faktiskt innebär samt ett mer aktivt agerande i EU:s försvarssamarbete när det gäller försvarsindustri, forskning och utveckling samt upphandling.

Idag finns ett antal så kallade väsentliga säkerhetsintressen identifierade som anses vara av särskild vikt för Sveriges försvarsförmåga. De viktigaste av dessa är stridsflygförmågan och undervattensförmågan. Kostnaden för dessa områden uppgår till en mycket stor del av hela materielbudgeten.

Vad konceptet med väsentliga säkerhetsintressen egentligen innebär är dock oklart. Istället för att utgöra en utgångspunkt för hur staten och industrin strategiskt ska arbeta med dessa områden så används de idag mest som en möjlighet för staten att upphandla på dessa områden utan att behöva ta hänsyn till EU:s upphandlingsregler. Moderaterna anser att det behövs en översyn för att bättre definiera vad konceptet med väsentliga säkerhetsintressen ska innebära och hur det kan främja att kompetens behålls i Sverige.

Under våren 2018 beslutades den nya lagstiftningen för den svenska krigsmateriel-exporten. Det bidrar till att säkra svensk försvarsförmåga genom tillgång till en stark och livskraftig försvarsindustri. Centralt är att vi nu har långsiktiga regler antagna i bred samsyn som också håller över tid.

Tydliga och klara regler gör det möjligt för export och därmed för svenska företag – stora som små – att utveckla förmågor även Sveriges försvar kan dra nytta av samt genom en bredare kundbas än endast den svenska marknaden möjliggöra kostnadsdelning och längre delserier.

Fler exportfrågor än tidigare kommer som resultat av den nya lagstiftningen att lyftas till regeringen. Det kommer att ställa ytterligare krav på att underlag från Försvars- och Utrikesdepartementen är kvalitetssäkrade för att garantera korrekta beslut.

Det finns ett behov att kunna göra innovationsupphandlingar i högre utsträckning. Innovationsupphandling innefattar dels upphandling som sker på ett sådant sätt att den inte utesluter nya lösningar, så kallad innovationsvänlig upphandling, dels upphandling av innovation, som innebär upphandling av framtagande av nya lösningar som ännu inte finns på marknaden.

Vi vill även bättre utnyttja de stora teknik- och industriföretag vi har i Sverige och beakta möjligheten att genomföra stora upphandlingar där försvaret inte bara upphandlar själva varan utan också underhåll och logistiktjänster som inte bara gäller i fredstid. Det vill säga att en aktör tar ansvar för att leverera hela förmågan som huvudentreprenör. Ett sådant förfarande kommer dock att ställa stora krav på en relevant kravspecifikation, spårbarhet och rimliga marginaler i affären.

Forskning och utveckling

Det finns idag ett stort behov av att ha en stark kompetens när det gäller forskning och utveckling inom ramen för de svenska försvarsmyndigheterna. I takt med att området blir allt mer teknikdrivet krävs det att staten har en hög kompetens för att göra relevanta upphandlingar, bygga kunskap om framtida materielbehov och för att kunna samverka med den svenska försvarsindustrin kring olika materielprojekt.

Forskning och utveckling handlar inte bara om teknik och materiel. Det är också viktigt att ha för att kunna förstå omvärldsutvecklingen och att forskarsamhället kan utgöra ett viktigt beslutsstöd för både politiken och Försvarmakten.

Det som brukar kallas den fjärde industriella revolution med autonoma system, digitalisering, robotik och artificiell intelligens kommer även att genomsyra plattformarna och systemen på försvarsområdet. Det kommer att ställa högre krav på satsningar på forskning och utveckling samt omvärldsbevakning på teknologiområdet under de närmaste åren. Vi måste därför säkerställa att Försvarmakten har förmågan att fånga upp de tekniskiften som sker och kunna göra relevanta bedömningar av hur Sverige ska förhålla sig till dessa. Det kommer att kräva ökade satsningar på försvarsforskning.

Såväl Ingemar Wahlbergs materielutredning som Björn von Sydows utredning om forskning och utveckling på försvarsområdet (SOU 2016:90) lyfter behovet att stärka statens forskningskompetens. Wahlberg pekar bland annat på ett behov av mer resurser till studie- och forskningsverksamhet och von Sydow lyfter bland annat behov när det gäller att kunna hantera Sveriges tekniktunga så kallade väsentliga säkerhetsintressen som att det behövs forskning när det civila försvaret byggs upp.

Det är dock viktigt att inte glömma bort den mer samhällsvetenskapligt inriktade forskningen som utgör ett viktigt beslutsstöd till såväl regering som försvarmakt. Det måste finnas flera olika institutioner som har en kritisk massa med kompetens för att kunna bedriva forskning på det samhällsvetenskapliga området. FOI har varit och har goda förutsättningar att bistå med framtagning av nya tekniska lösningar av högt sekretessvärde.

Moderaterna anser därför att tilldelningen av medel för forskning och utveckling bör öka med tanke på teknikutvecklingen och behov av kompetens för att kunna göra relevanta framtidsstudier och upphandlingar i framtiden.

På EU-nivå skjuts medel till för att stärka försvarsforskningen. Under innevarande budgetår är 90 miljoner euro avsatta. Tanken är sedan att forskningsprogrammet ska uppgå till 500 miljoner euro per år i nästa långtidsbudget. Det är positivt att EU samlas för att stärka försvarsforskningen och samordna sig kring viktiga framtidsprojekt.

Det ställer även krav på Sverige, och främst regeringen. Hittills har den svenska regeringen varit dålig när det gäller att formulera svenska mål när det gäller utvecklingen av EU:s försvarssamarbete i stort, men även när det gäller att ta fram relevanta projekt som skulle kunna vara få pengar från de medel som finns i EU:s försvarsfond. Det är talande att man från regeringens sida inte lyckades föra fram ett enda svenskt industriprojekt till den första omgången av Pescoprojekt.

Moderaterna anser att Pescosamarbetet inom EU har en potential att bli en positiv kraft för att stärka EU:s förmåga på försvarsområdet. Detta förutsätter dock att samarbetet är inkluderande även när det gäller små och medelstora länder.

Sverige måste skapa en nationell agenda med näringslivet i det europeiska samarbetet. I fråga om Pesco och ytterst försvarsfonden saknar Sverige idag strategi.

Många av de försvarsindustriella projekten i Europa bygger på regering-till-regering. Frankrike tar en allt mer ledande roll. Det talas också om nästa generations obemannade stridsflyg och stridsvagn inom EU. Vad vill Sverige?

Det måste vara en prioriterad uppgift att skapa en dialog och samsyn mellan försvarsdepartementet, Försvarsmakten, FOI, FMV och den svenska försvarsindustrin kring vilka intressen och konkreta projekt som Sverige ska verka för i EU:s försvarssamarbete. Det är också viktigt att de projekt och samarbeten vi satsar på håller hög sekretessnivå.

I Sverige finns idag en betydande kompetens när det gäller Rysslandsforskning. Den kompetensen är viktig både för Sverige, och är helt nödvändig för vår internationella trovärdighet och för vårt internationella samarbete. Ytterst bidrar den också till Sveriges säkerhet genom att den ger oss bra kunskaper om den viktigaste faktorn i säkerhetspolitiken i Sveriges närområde. Den kunskapen måste värnas och utvecklas. Vi bör därför se över möjligheten att skapa ett särskilt kunskapscenter för bred Rysslandskompetens i Sverige, möjligen inom ramen för FOI på grund av sekretessaspekten. Detta skall komplettera den snävare expertis som finns inom säkerhetstjänsterna och till del utgöra en "second opinion".

Liknande kunskapscenter finns under olika flagg (EU, Nato) i våra grannländer. Till exempel så har Finland ett center för kunskap om hybridkrigföring och de baltiska länderna har alla olika center som fokuserar på cybersäkerhet, energisäkerhet och strategisk kommunikation.

Organisation och ledning

Det svenska försvaret befinner sig sedan några år tillbaka som en konsekvens av det försämrade säkerhetsläget i en tillväxtfas. Resurser har tillförts och majoriteten av riksdagens partier har sagt sig vara villiga att skjuta till ytterligare medel under de kommande åren. Utmaningen kommer att bli att omsätta de nya resurserna till reell försvarsförmåga.

Idag är det tydligt att organisation, styrning och uppföljning inom Försvarsdepartementet och inom försvarsmyndigheterna inte fungerar optimalt. En rad problem har lyfts från olika håll. Det gäller till exempel: en asymmetrisk relation och bristande dialog mellan departement och myndighet och myndighet till myndighet, allt för stor detaljstyrning av myndigheten i mindre viktiga frågor, bristande spårbarhet i beslut och i vissa fall undermåliga underlag.

Utifrån att försvaret kommer att växa och försvarsanslaget öka så måste dessa brister åtgärdas.

Moderaterna skulle vilja lyfta några aspekter där det finns en förbättringspotential. När det gäller Försvarsdepartementet så behöver resurser tillföras för att kunna hantera en större ekonomi. Överväg att ha en extra statssekreterare med fokus på materiel- och exportfrågor, skapa en tätare dialog, både formell och informell, mellan departement och försvarsmyndigheter samt myndigheterna emellan och lägg till en extra kontaktperson på Finansdepartementet med fokus på försvarsfrågorna. En väl fungerande dialog mellan Försvars- och Finansdepartementen är en förutsättning för en effektiv process som leder till en ökad försvarsförmåga.

Mot bakgrund av de kraftiga anslagsökningarna Moderaterna föreslår så skulle Förvarsdepartementet ha en viktig projektledande roll i denna process för att kunna garantera kvalitet i utförande och implementering. Reformeringen och upprustningen av försvaret kommer att vara ett prioriterat arbete även för andra delar av Regeringskansliet som till exempel Finansdepartementet.

Just nu är det ett antal europeiska länder som ökar sina försvarsutgifter. Bland Natoländerna så räknar man med att 15 av Natos länder kommer att ha uppnått Natos tvåprocentmål av BNP för försvarsutgifter år 2024. Det gör att det kommer att finnas ett antal länder som gör samma resa som Sverige och som står inför samma utmaning att förvandla resurser till försvarsförmåga. Sverige bör lära av hur andra länder, som till exempel Tyskland, skapar processer för styrning, genomförande och uppföljning av försvarsreformerna.

Försvarsberedningen föreslår att den avdelning som nu finns på Justitiedepartementet och som har ansvar för civilt försvar bör föras över till Förvarsdepartementet och där bilda en egen avdelning som har samlat ansvar för totalförsvarsplanering. Moderaterna anser att även Fortifikationsverket bör överföras till Förvarsdepartementet för att det verkligen ska bli ett totalförsvarsdepartement. I Alliansens gemensamma förslag för en stärkt civil beredskap finns även ett förslag om att Kustbevakningen bör föras över till försvarsdepartementet.

När det gäller Förvarsmakten så finns det ett behov av att stärka generaldirektörens och den ekonomiska styrfunktionens roll. Försvarsberedningens förslag om en självständig myndighet för uppföljning och utvärdering av totalförsvaret är ett viktigt steg för att förbättra långsiktigt byggande av förmåga och kostnadskontroll.

Vi vill även peka på behovet av att genomföra åtgärder som minskar politikens detaljstyrning av myndigheten, men även att på sikt decentralisera ansvar och beslutsfattande inom Förvarsmakten. En viktig del i detta är att öka det personliga ansvaret för den verksamhet man är satt att leda. Det ska finnas ett personligt ansvar hos den officer som är högsta chef för ett krigsförband att kunna redovisa statusen när det gäller uppfyllnad av personal och materiel och ytterst krigsdugligheten. Dessutom ska personen i fråga kunna redogöra för hur arbetet att öka krigsdugligheten fortskrider och att dessa uppgifter ska vara tillgängliga för den högsta politiska ledningen på försvarsdepartementet.

Slutligen behöver det göras en översyn av frågan om hur försvarsförmåga följs upp. Idag mäts krigsdugligheten utifrån ett antal parametrar där saker som personal- och materieluppfyllnad, beredskap samt övning utgör måttstocken. Detta är bra. Det måste finnas fasta parametrar som är direkt mätbara. Utöver detta så bör det även göras årliga aggregerade avvägningar där den egna förmågan ställs mot den som motståndaren besitter och utvecklar för att kunna avgöra om det behövs förändringar.

Den verksamhet som försvaret bedriver är på många sätt unik och ytterst syftar den till att i ett krigsläge kunna försvara Sverige. Det betyder att myndigheten ofta behöver särlösningar för olika funktioner. Detta är i de mest fall av godo och syftar till att höja säkerheten, men ibland leder de till ökad onödig byråkrati. Moderaterna vill tillsätta en utredning som ser över hur byråkrati och regelkrångel kan minska i Förvarsmakten och att undantag till vissa standarder och regler skall kunna göras om det föreligger nationella säkerhetsskäl eller är en särskilt brådskande fråga/anskaffning/förändring som behöver åtgärdas.

Beatrice Ask (M)

Jan R Andersson (M)

Alexandra Anstrell (M)

Pål Jonson (M)

Lars Püiss (M)